

KAREL ŠLENGER 13. 4. – 23. 6. 2019

Výstava souběžně probíhá v kostele sv. Vavřince na Plánické ulici v Klatovech, kde jsou vystaveny autorovy monumentální malby.

Autorka a kurátorka výstavy Lucie Šiklová

Grafický design Helena Šantavá

Tisk: DRAGON PRESS s.r.o.

Instalační práce: Instalační skupina Galerie Klatovy / Klenová

K příležitosti výstavy bude vydána monografická publikace Karel Šlenger. Slavnostní křest knihy proběhne 24. 5. v 17 00 h spolu s komentovanou prohlídkou v Galerii U Bílého jednorožce.

Publikace vznikla za podpory MK ČR.

Obrazový materiál k dispozici u kurátorky výstavy siklova@gkk.cz

Karel Šlenger vychází ze symbolismu, v užívaných přístupech však přesahuje mnohem dál. Pracoval s olejovými barvami, které nastavoval různými plnidly a vrstvil je v naprosto neobvyklých vysokých strukturách - *zhmotňoval své pocity a stavy* - a tak se na počátku 30. let ještě před Jeanem Fautriérem (*Oběti*, 1945) stává jakýmsi předjezdcem, anticipátorem informelu. Podobně lze uvažovat nad částí jeho díla v souvislostech s Jeanem Dubuffetem a Art brut. Vrchol Šlengrovy tvorby představují díla 30. a 40. let.

Významné místo v Šlengrově tvorbě zauímají také monumentální figurální malby (30 - 50 léta). Začaly vznikat těsně před okupací a během ní a reflektují předválečnou a válečnou atmosféru. Po válce v nich malíř podle sil pokračoval. V našem umění první poloviny 20. stol. obdobná velkoformátová monumentální tvorba s takovou mírou vizionářství a angažovanosti příliš nevznikala, Šlenger v tomto ohledu snese srovnání s Emilem Fillou, či Františkem Sychrou. Oba tito autoři se však obdobnému monumentálnímu projevu věnovali spíše okrajově. Co se světového kontextu týče, Šlengrovu monumentální tvorbu lze srovnávat s mexickými muralisty (Diego Rivera, José Clemente Orozco, David Alfaro Siqueiros). Typická je monumentalita, deformovaná figura a morálně apelující náboj. Díla z válečného období jsou v době svého vzniku pro svůj neskrývaný protiválečný náboj a expresivní formu typickými představiteli kategorie tzv. *Entartete Kunst*, nacistickým režimem zakázaného *zvrhlého umění*, jehož autorům byla zakazována umělecká činnost. Malíř je vytvářel venku na dvoře při chalupě a na vsi naštěstí jakýmsi zázrakem unikla pozornosti. Po únoru 1948 na ně umělec navazuje a kriticky se vyjadřuje k převratu a procesům. Z mušky komunistických nohsledů tentokrát unikl, když svoji kritiku režimu vykládal jako protiválečné umění.

KAREL ŠLENGER

1903 Naroděn 5. dubna v Chomuticích u Hořic v Podkrkonoší.

1910–1916 Základní škola v Chomuticích a Měšťanská chlapecká škola v Jičíně.

1916 - 1922 Studia na Reálném gymnasiu v Jičíně.

1922 Odjíždí do Prahy, pracuje v listovní výpravně.

1924 Navštěvuje v Praze veřejné přednášky, knihovny, začíná kreslit malovat, především krajiny, pražskou architekturu, městské periferie v okolí Radotína a Hvězdy.

1925 Skládá úřednické zkoušky na poštovního praktikanta, cestuje po Čechách, začíná psát filosofující poznámky. Opouští státní službu.

1926 V lednu opouští státní službu. Hlásí se na Akademii výtvarných umění (neúspěšně) a na Přírodovědeckou fakultu University Karlovy. Studuje řecké filosofy. Onemocní z podvýživy a téměř oslepne a ohluchne. Vrací se z Prahy do Chomutic a i se špatným zrakem znovu zkouší malovat. Vznikají studie zakřivených prostorů.

V témže roce odjíždí sestry Františka a Ludmila do Francie, Karel se po neshodách s otcem odstěhuje na půdu rodné chalupy, studuje němčinu, angličtinu, francouzštinu, italštinu a španělštinu, čte Nietzscheho, Kanta a další filosofy. Pozoruje pavouky. Učí se sám hře na klarinet, klavír a housle.

1927 V lednu píše a ilustruje esej Pabouci. Bydlí u bratra v Praze v Liboci. Je zapsán jako posluchač Přírodovědecké fakulty. Podniká pěší cestu z Prahy na Slovensko na Velký Kriváň, pořizuje akvarely z cesty.

1928 Pokusy o filosofické traktáty. Zapisuje se na Filosofickou fakultu, absolvuje I. semestr. Pravděpodobně druhý pokus o studium na Akademii.

1929 II. semestr na Filosofické fakultě. V červnu putuje na Šumavu. Ve druhé polovině roku odjíždí do Paříže za sestrami. Pomáhá sestrám s návrhy scény a kostýmů v Moulin Rouge, žíví se příležitostnými pracemi. Zapisuje se na Sorbonnu na filosofii. Maluje drobné obrázky s pařížskými motivy.

1930 St. Raphael, údajně první výstava. Ve skutečnosti se jedná o improvizovanou expozici obrazů pod širým nebem.

1931 Cestuje po Francii (Lyon, Avignon, Marseille). Cesta do Severní Afriky (Tunis, Maroko, Alžír), kde vznikají fauvisticky barevné, působivé akvarely, přes Sicílii, Řím a Benátky zpět do Čech do Chomutic. Pravděpodobně na podzim tohoto roku mu umírá otec. Kupuje auto zn. Aero, které mělo sloužit k přednáškám o cestě do Afriky pořádaným po rodném kraji, První samostatná výstava v Čechách v Novém Bydžově.

1932 Horečně maluje, věnuje se krajině a figurální malbě, vznikají klíčová díla *Země*, *Odchod duše*, *Mateřství*, *Sourozenci*, na kterých uplatňuje pastózní malbu.

1933 Začíná doučovat a vyučuje hře na klavír, housle a akordeon. Za svými žáky dojíždí na kole po okolních vesnicích. Po nocích maluje. Přátelí se s básníkem Josefem Hiršalem.

1934 Nepřijat do spolku Mánes. Poslední neúspěšný pokus o přijetí na pražskou Akademii.

Zapůjčuje *Odchod duše* do Topičova salonu, kde je vystaven do roku 1935. Maluje monumentální *Symfonii*, vzniká *Noc a Den*, *Anděl lásky* a další obrazy.

1935 Nepřijet do spolku Umělecká beseda. Cestuje lodí po Dunaji na Balkán, navštíví Varnu a Cařihrad. Podniká další cestu do Itálie (Benátky, Florencie, Řím, Pompeje, Palermo, Neapol, Etna).

1936 Cesta do Provence za sestrami. Přiváží akvarely a skici z cest.

1937 Pracuje na velkých figurálních motivech. Maluje portrét Josefa Hiršala, monumentální ženské akty, skupiny žen, přípravné skici pro *Pramáti* a *Venuše*.

1938 Maluje krajinu v okolí Chomutic, podnikne další cestu na jih do Jugoslávie (Split, Dubrovník, Kotor, Černá Hora). Do této doby spadají patrně portréty J. Hiršala, a přítele Otakara Čiháka (Cellista I. II.) a *Bílá víla*.

1939 Mnichovská dohoda. Maluje monumentální *Předtuchu*, *Úzkost*, *Utrpení Rozklad*, *Pramáti*, *Venuše*, *Tři ženy u stromu*, ale i poetické *Valpuržinu noc*, *Noční koupání* či *Rodinu u vody*.

1940 Dokončuje *Pramáti*, *Venuši I., II.* Vznikají pastózní květiny a zátiší.

1941 Z iniciativy bratra Josefa, který kontaktoval Františka Tichého, se uskuteční první samostatná souborná výstava v Topičově salonu. Maluje *Apokalyptické jezdce*, *Ochránce národa*. Vznikají další květiny a ilustrace k Šlejharově *Lípě*.

1942 Dokončuje *Apokalyptické jezdce*, pracuje na dalších monumentálních kompozicích a krajinách.

1943 Samostatná výstava v Topičově salonu.

1944 Vzniká řada působivých portrétů a poetických senzuálních aktů Hany.

1947 Samostatná výstava v Topičově salonu. Maluje sérii *Zrcadlení*, *Jablko lásky*, *Vášeň I.*, a další menší formáty. Odjíždí na studijní cestu do Jugoslávie.

1948 Pokračuje v cestě po Jugoslávii, pořizuje akvarely, skici.

1949 Návrat z cest.

1950–1960 Ještě jako ozvěna války vznikají *Květy zla*, *Lidstvo*, *Pax vobiscum*, *Malířovo vidění*, *Kronikář*, později maluje spíše komorní pastózní zátiší s mrtvými zvířaty, malé pastózní akty. Maluje po nocích do vyčerpání.

1952 Při měnové reformě 1953 přichází o všechny peníze z prodeje chalupy.

1958 Samostatná výstava v tehdy Krajské galerii v Hradci Králové. Úvodní slovo Josef Hiršal.

1959 Samostatná výstava v Čs. spisovateli v Praze.

1960–1980 Maluje krajiny z okolí, ženské portréty, ale objevují se mu opět témata násilí, moci, politiky, po roce 1968 téma okupace. Má řadu výstav ve východočeských galeriích (Hradec Králové, Jičín, Hořice, Nový Bydžov, Nové Město nad Metují, Pardubice).

1966 Cesta do Bulharska.

1967, 1969 Cesty do Francie za sestrami. Podle sestry Františky vznikla skica pro Pařížanku.

1970 Oprava kostela v Dolanech na ateliér. Vznikla zde řada monumentálních děl, jako *Zlatý věk lidstva*, *Ohrožená země*, *Panna a kostlivec (Strach ze smrti)*, *Muž a kostlivec (Odvaha k životu)*.

1972 Cesta do Řecka.

1973 Cesta do Egypta.

1974 Cesta na Střední východ.

1978 Výstava v Galerii bratří Čapků. Maluje *Ukřižovaného Krista*, *Budhu*, *Pomíjivost života*.

1979 Cesta do Rumunska, přiváží řadu skic s východy a západy slunce u moře.

1980 Otevření stálé expozice v zámečku v Sobčicích. Zdravotní stav mu nedovoluje dále malovat.

2. 3. 1981 Karel Šlenger umírá v bytě manželky Hany v Praze v Nuslích. Z posledních dnů zanechává pozoruhodné poznámky a kresby (*Proč hvězdy nikdy nezhasnou*).

Poděkování Petru Šlengrovi, Národní galerii v Praze, Galerii umění v Hradci Králové, Galerii výtvarného umění v Náchodě a soukromým majitelům za zapůjčení exponátů